

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 130 2009

I distribution:

Swedish Science Press

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Göteborg: Stina Hansson, Lisbeth Larsson

Lund: Erik Hedling, Eva Hættner Aurelius, Per Rydén

Stockholm: Anders Cullhed, Anders Olsson, Boel Westin

Uppsala: Bengt Landgren, Torsten Pettersson, Johan Svedjedal

Redaktörer: Otto Fischer (uppsatser) och Petra Söderlund (recensioner)

Inlagans typografi: Anders Svedin

Utgiven med stöd av

Vetenskapsrådet

Bidrag till *Samlaren* insändes till Litteraturvetenskapliga institutionen, Box 632, 751 26 Uppsala, samt även digitalt i ordbehandlingsprogrammet Word till Otto.Fischer@littvet.uu.se. Sista inlämningsdatum för uppsatser till nästa årgång av *Samlaren* är 1 juni 2010 och för recensioner 1 september 2010.

Uppsatsförfattarna erhåller digitalt underlag för särtryck, i form av en pdf-fil.

Svenska Litteratursällskapet tackar de personer som under det senaste året ställt sig till förfogande som bedömare av inkomna manuskript.

Svenska Litteratursällskapet PG: 5367–8.

Svenska Litteratursällskapets hemsida kan nås via adressen www.littvet.uu.se.

ISBN 978-91-87666-27-8

ISSN 0348-6133

Printed in Sweden by
Elanders Gotab, Stockholm 2010

abstrakta mot det konkreta, från typisering mot individualisering, från allmänna drag mot detaljer, med andra ord i riktning mot en deskriptiv realism. Beskrivningen av det österrikiska passsystemet i *La Chartreuse de Parme* är extremt detaljerat och omfattar nästan varje aspekt av det. Vad gäller den narrativa operationaliseringen av passmotivet är den enligt Gulddal långt mer dystert hos Dickens och Stendhal. Hos bägge dessa författare ställs passsystemet i tjänst hos en repressiv statsmakt som använder det till att förfölja och övervaka oskyldiga personer, något som just driver fram en strävan att undgå det. Romanernas handling springer därmed inte, som hos Schnabel och Fielding, ur ett tillstånd av oordning och laglöshet, utan från en alltför hög grad av ordning. Gulddal menar att Dickens och Stendhal därför intar en liberal inställning i den tematiska motsättningen mellan individens anspråk på fri- och rättigheter och samhällets krav på säkerhet och underkastelse.

Avseende den reflexiva aspekten av sin studie, dvs. i vilken utsträckning som den litterära gestaltningen av passmotivet (eventuellt) har påverkat verkligheten, så är Gulddal mycket försiktig i sina slutsatser. Han menar dock sig ha visat att både hos Schnabel och Fielding, liksom hos Dickens och Stendhal, så har litteraturens roll snarare varit "förloberens" än "medloberens" (s. 394). Med detta menar Gulddal att hos de förra så beskrivs (och förreskrivs) ett (utopiskt) passsystem som (då) ännu inte finns i verkligheten; och hos de senare betecknar kritiken av det repressiva passsystemet ett föregripande av dess avveckling under andra hälften av 1800-talet. Men om Gulddal i sitt arbete endast antyder ett fåtal möjliga reflexiva aspekter av passmotivet i modern europeisk litteratur, är hans teckning av dess mimetiska och formativa aspekter desto mer fyllig. Här finns också återkommande referenser till och kommentarer om – både verkliga och litterära – passregimer under 1900-talet och efter den 11 september 2001.

Leif Dahlberg

Leif Landen, *Carl Michael Bellman – En biografi*. Bokförlaget Atlantis. Stockholm 2008.

Leif Landens *Carl Michael Bellman* är till sidantallet en omfattande studie av Bellmans liv och diktning. Titeln anger verket som en biografi, en djärv genrebestämning som inte har använts i böcker om

Bellman på flera decennier. Det leder till frågan om Landens bok är det moderna standardverk om skalden som länge har saknats. Konkurrenten på området är inte hård. Det finns visserligen några övergripande studier från de senaste årtiondena, men ingen av dem gör anspråk på att vara heltäckande. Lars Huldéns *Carl Michael Bellman* (1994) innehåller information om författaren och författarskapet, men är inte en komplett biografi. Boken ingår i Natur & Kulturs serie om svenska författare och syftar till att vara en introduktion till författarskapet och tiden, på ett begränsat utrymme. Två andra verk, Torkel Stålmarecks *Bellman i verkligheten* (2000) och Lars Lönnroths *Ljuva karneval!* (2005) innehåller båda avgränsningar för belysningen av förhållandet mellan liv och diktning. Stålmareck understryker i titeln att det är personen, inte den litterära verksamheten, som är intressant och den bacchanaliska diktningen lämnas också utanför framställningen. Det är främst tillfällesdiktningen som används för att diskutera olika umgängeskretsar och förhållandet till familj och vänner. I Lönnroths framställning är visserligen de biografiska inslagen omfattande, men det är den litterära verksamheten som står i centrum och då även de delar av författarskapet som inte tillhör den kanoniserade Fredmansdiktningen. Huvudsyftet för Lönnroth är att visa hur Bellmans litterära teknik utvecklas, hur skrivandet i olika genrer leder fram till skapandet av det till form och innehåll unika verket *Fredmans Epistlar*.

Man får gå tillbaka närmare ett halvt sekel för att hitta verk om Bellman med ambitionen att beskriva både liv och diktning i på det sätt som Landen vill göra. Ett problem har alltid varit den begränsade mängd fakta och pålitliga samtidsskildringar som står till buds för den som vill skriva om Bellman. Trots den stora mängden efterlämnade dikter, sånger och andra texter, är det svårt att få grepp om personen. Lars Gustafssons välkända beskrivning av Bellman "med halft bortvänt ansikte" är en tydlig bild av skalden i ett förromantiskt samhälle där författarjaget fick stå tillbaka för de dikt- och diktarroller som utgick från genre, retorik och principen om decorum. Dessa begränsningar har emellertid inte hindrat Bellmanbiografier från 1800- och tidigare delen av 1900-talet. Om detta vittnar ett stort antal skrifter om Bellman, vilka sammantaget visar upp ett antal olika bilder av skaldens liv och verk.

Det bekymmersamma källäget kan numera, till viss del, kompenseras med att Bellmans texter

har blivit tillgängliga i textkritiska utgåvor. Arbetet med Bellmans samlade skrifter, den så kallade standardutgåvan, slutfördes nyligen. Utgivningen startade 1921 med *Fredmans epistlar* och avslutades 2003 med band 20. Utgivningstakten ökade betydligt under den avslutande tjuogoårsperioden. Med Gunnar Hillbom som huvudredaktör publicerades då åtta band. Det är främst Bellmans mindre kända produktion som här presenteras och kommenteras. Gunnar Hillbom arbetade även, tillsammans med James Massengale, fram de text- och musikhistoriska utgåvorna av *Fredmans epistlar* (1990) och *Fredmans sånger* (1992). Tack vare dessa insatser finns nu möjligheten att, åtminstone i stort, överblicka och ta del av skaldens samlade litterära produktion. Ytterligare en positiv förutsättning för en modern biografi över Bellman är att forskningen under de senaste decennierna har vidgats till att även gälla texternas retoriska, genreöverskridande, samt litteratursociologiska strukturer och funktioner. Dessa studier, som i mycket fokuserar på de icke kanoniserade texterna, har gett en mer mångfacetterad och komplex bild av Bellmans litterära verksamhet.

Med dessa förutsättningar blir två problemområden särskilt relevanta inför läsningen av Landens biografi. Det första är hur struktureringen av och balansen mellan liv och verk är gjord, samt hur de senaste decenniernas forskning tas upp och integreras i framställningen. Det andra området gäller vilken bild Landen skapar av Bellman, vad bilden bygger på, samt hur de litterära texterna relateras till beskrivningen av skalden som person.

Landens biografi består av 20 kapitel. Upplägget är i stort kronologiskt, även om vissa kapitel bygger på presentation av dikter inom olika genrer. Inledningsvis ges en beskrivning av en ung mans liv, hans familj, utveckling som författare och misslyckade tjänstemannakarriär. Detta utgör också, i stort, grunden för hur framställningen är strukturerad fram till slutet av 1770-talet, med kapitelrubriker som "Släkten, familjen, vännerna", "Släkten. Lantlig pastoral" och "Från bohem till familjefar". För 1780- och 1790-talet är rubrikerna dels de olika umgängeskretsar, som familjen, hovet, konstnärskretsen, dels olika genrer som Bellman var verksam inom, som tillfällesdiktningen, teatern och olika patriotiska dikter. Detta skifte i struktureringsätt betingas av brytpunkten i författarskapet i slutet av 1770-talet, då skaldens satsning på den litterära verksamheten blir mer professionell. Detta blir också inledningen till en annan struktu-

reringsprincip i Landens framställning. Genomgående sätts personer, som skalden umgicks med eller uppvaktade, in i ett socialt och kulturellt sammanhang. Det gör de många namnen och ofta intrikata förbindelser och beroenden, begripliga även för den som inte är insatt i det svenska 1700-talet. Det är en svår uppgift som Landen klarar ut med pedagogisk säkerhet.

Vissa kapitel bryter den kronologiska ordningen och tar upp texter från olika genrer, det gäller exempelvis tillfällesdiktning, teaterverksamheten från de sena åren och episteldiktningen. Framställningen avslutas sedan med tre kapitel som kortfattat tar upp 1700-talspråket och dialektala varianter i epistlarna, Bellmanbildens förändringar under drygt 200 år och de olika utgåvorna av skaldens skrifter, främst epistlarna och sångerna. Dessa aspekter kan vara en god hjälp för den som vill orientera sig vidare i Bellmantexternas och Bellmanforskningens värld.

Valet att fokusera på enskilda dikttyper blir ibland problematisk, så till exempel med tillfällesdiktningen. I det inledande avsnittet, om Bellmans ungdomsår, finns ett särskilt kapitel om uppvaktning-, grav- och bröllopsdikter. Tillfällespoesin behandlas även i kapitlen som beskriver skaldens senare del av livet, under rubriker om sällskapslivet, om krig och politik, samt om hovet. Landen använder dessa dikter i beskrivningen av Bellmans liv och umgänge och som grund för diskussioner om förhållandet mellan skalden och de besjungna. Denna koppling blir dock förenklad och oproblematiserad, eftersom dikterna inte sätts in i några andra sammanhang än de personliga relationerna. Det saknas en diskussion om hur Bellmans dikter ska förstås i förhållande till tillfällesdiktningens sociala funktion, genrens retoriska tradition och stereotypa panegyrik. Publiceringsformen för denna och andra typer av dikter uppmärksammas inte heller. Det är av betydelse om Bellman lät publicera dikterna i nyhetspressen, i vittra tidskrifter, som separattruck eller om dikterna finns som handskrifter. Ett problem är också att det därmed inte ges en överblick över Bellmans verksamhet som tillfällesdiktare. Det gör att diskussionen uteblir om skaldens eventuella försök under 1770-talet att bli Sveriges ledande tillfällespoet genom publikationer i Göteborgs- och Stockholmstidningar.

De senare decenniernas textutgivning och forskning återspeglas i de omfattande presentationerna av innehållet i texter utanför Fredmansdiktningen. Dessa genomgångar av Bellmans mindre kända lit-

terära verksamhet är i stort utförliga och initierade. Det gäller till exempel diskussionen av Bacchi orden, de tidiga årens olika former av pastoraldiktning, *Bacchi Tempel* samt den dramatiska produktionen från perioden kring 1790. Utförliga överblickar över samtidens samhälle kombineras här med parafrasering och närläsning för att introducera läsarna till delar av Bellmans författarskap som inte är allmänt kända. Det referenssystem som genomgående används för Bellmancitaten, med hänvisningar direkt i den löpande texten till de samlade skrifterna, är också en bra service till läsaren.

Det största utrymmet ägnas, traditionsenligt, åt epistlarna. Även här är genomgången uppdelad i två separata kapitel. Det första behandlar de femtio epistlar som skrevs före och i samband med utgivningsplanerna 1771–1772. Det senare koncentrerar sig på de sena epistlarna och på redaktionsarbetet inför utgivningen 1790. Här finns intressanta läsningar och tolkningar av ett antal epistlar. Det är förvisso inga nydanande slutsatser Landen kommer fram till, men det går heller inte att begära i den här typen av framställning. Vid några tillfällen ges också utrymme för en koppling till aktuell forskning i framställningen. Så sker till exempel i beskrivningen av samspelet mellan musik och text i de sena epistlarna. Här framgår tydligt Gunnar Hillboms och James Massengales omfattande och klargörande insatser på området, redovisade i den textkritiska och kommenterade utgåvan av epistlarna från 1990. Ett annat område som får en omfattande genomgång är de olika turerna kring utgivningen av epistlarna 1790 och inte minst Kellgrens förord diskuteras utförligt. Ett problem med den tudelade behandlingen av epistlarna är emellertid att den inte lämnar utrymme för någon diskussion av samlingen som en helhet. Det hade varit intressant att ta del av Landens tankar om de 82 epistlarnas universum. Här finns olika uppfattningar och positioneringar inom Bellmanforskningen och det är en fråga som fortfarande orsakar starka känslor. Det saknas också en diskussion av Bellmans eget företal från 1772, lagt i Fredmans mun, uttalat från Hades och som bär stark prägel av abstinensens helvete. Man behöver inte se bibelparodin som enbart kopplad till Paulus brev till församlingarna, en koppling som skalden uppenbart släpper mycket tidigt i episteldiktandet. Det går även att se en elaborerad koppling till en bacchanalisk dyrkan och ontologi som en skämtsamt motsats till den kristna religionen.

Förhållandet till och balansen mellan humor

och allvar bör alltså utgöra en central fråga i diskussionen om i epistlarna. Avsaknaden av detta visar på ett större problem med Landens framställning. Ett problem som i sin tur an knyter till det andra området som är av särskilt intresse vid läsningen av denna biografi; äldre tiders litteraturhistoriker såg ofta ett allvar och djup i Bellmans bacchanaliska diktning, direkt kopplat till författarens egna känslor och personlighet. Senare forskning har i högre utsträckning poängterat litteraritet och leken med schabloner och ironier, inte minst i förhållande till en religiositet och en dödsuppfattning som läsare eller åhörare i dagens sekulariserade samhälle har svårt att uppfatta. Gun Widmark är en av dem som menar att man inte bör tolka in alltför mycket allvar i epistlarna. Hon påpekar att de skrevs för att framföras och att Bellman, som estradör och underhållare knappast förväntades framföra sånger fyllda av dödsångest i salongerna eller vid middagsborden. Landen ger dock en bild, utifrån läsningen av ett antal epistelpassager, av att Bellmans personlighet hastigt pendlar mellan uppsluppenhet och tungsinne, ett geni som gestaltar sitt känsloliv och sin personlighet i diktningen. Här måste man fråga sig vad han bygger denna bild på och hur de litterära texterna relateras till beskrivningen av personen Bellman. Landen tar visserligen upp frågan om dikt kan läsas som källa till författarens liv och känslor. Han konstaterar i inledningen att det inte finns många dokument bevarade om skaldens liv och att detta utgör en svårighet för den som vill skriva en biografi. Denna brist på källmaterial leder dock till argumentet att det därför är legitimt att beskriva personen Bellman genom hans diktning. Problemet är att Landen i hög utsträckning sätter likhetstecken mellan Bellman och Fredman, mellan deras känslor. Det anges nämligen uttryckligen att en utförlig biografisk läsning av diktningen är i sin ordning när det rör sig om litterärt stoff som upprepas, eller när existentiella frågor tas upp i diktad form. Resonemanget mjukas visserligen upp av ett antal inskränkande formuleringar, men leder ändå fram till ståndpunkten att: "Man kan inte utan vidare identifiera Bellman med huvudpersonen där [i epistlarna], men skalden har ändå givit avtryck av sina personliga känslor, överfört dem på Fredmansgestalten. Det är också det alla tolkningar av Bellman som person har måst bygga på, om än med viss försiktighet" (10–11). Ett problem är att Landen, utan att redovisa tillvägagångssättet, väljer vilka känslor och idéer som återspeglar Bellmans personlighet, känslor och ståndpunkter. Det visar

sig att han skriver fram en äldre tids idealiserade bild av skalden och på flera ställen skapas band mellan fiktiva gestalter som i sin tur används som bevis för biografiska påståenden utan ytterligare belägg.

Grunden för beskrivningen av Bellmans sanna känslor och personlighet utgörs, föga förvånande, av bilden av döden och känslorna inför livets korthet och slut. Ett av de tydligare exemplen på Landens arbetssätt är diskussionen av epistel 79, tolkad som en djupt personlig dikt, en uppgörelse med döden. Episteln anges vara en exponering av den åldrade författarens känslor inför döden och samtidigt beskrivs den som en del av ett terapeutiskt sorgearbete i samband med sonen Elis död. Denna raka biografiska läsning är i sin koppling mellan dikt och verklighet, inte bara förenklat associativ, den bortser också från humorn i episteln och i den bacchanaliska värld där den utspelas. När Fredman stiger i Charons båt, så ska man nog främst läsa det som att han lämnar den världsliga tillvaron och, som den bacchanaliska hjälte han är, förs över till antikens elyseiska ängar i Hades. Det är den jordiska tillvaron som försvinner när stjärnor och himmel rasar samman omkring honom. Det avslutande "farväl" innebär att perspektivet har skiftat tillbaka till supbröderna på krogen, de som blivit lämnade kvar och som får fortsätta att dyrka Bacchus, men nu utan sin främste apostel. Det enda som finns kvar efter Fredman är hans epistlar till församlingen. Hela samlingen blir därmed en cirkelkomposition, vilket blir än tydligare om man placerar Bellmans eget förord från början av 1770-talet som inledning till samlingen. Denna syn på epistlarna, ironierna och inte minst de många religiösa och retoriska anspelningar och parodiska grepp, lyfter fram deras lekfullhet och visar på en skämtlystnad som rör både form och innehåll. Landens läsningar söker därmed ofta en enkel, direkt och allvarstygnd koppling mellan personlighet och dikt. Ytterligare exempel på detta är behandlingen av epistlarna 23, "Ach, du min moder" och 24, riktad till "kära mor på Bruna Dörren". Fredmans framställning tolkas i epistel 23 som en uppgörelse med föräldrarna och främst då fadersgestalten och epistel 24 anges vara ett exempel på att Bellman själv kan ha hamnat i ett tillstånd av delirium. Epistlarnas skämtsamheter, de performativa möjligheterna till ironi och lustigheter finns inte omnämnda, inte heller kopplingarna till och anspelningarna på Jobs bok eller andaktslitteraturens retoriska mönster i epistel 23, som Stina Hansson har visat på. Texterna blir enbart exemplifieringar av och argument för Landens

syn på skaldens personlighet och dennes själsliga eller fysiska tillstånd.

Ett sista exempel får illustrera hur den associativa argumentationstekniken ibland drivs riktigt långt. Ulla Winblad är en av de gestalter i epistlarna som kopplas till en verklig person i 1700-talets Stockholm; Maja Stina Kjellström. Landen vill dock gärna se möjligheten att Bellman hade en intim relation med henne på våren 1770. Det är ett resonemang som bygger på argumentet att Ulla Winblad inte har någon framträdande roll i de epistlar som skrevs före 1770, medan Fredman i senare epistlar återkommer till att Ulla jagas av sedlighetspolisen och att han då sägs uppvisa medkänsla med henne. Landen skriver svävande att "man" har tagit detta som indicium på en relation. Var detta påstående är hämtat från anges inte och utläggningen om Bellman och Kjellström avslutas med en icke förpliktigande utläggning om att "kanske har han under en kortare period haft erotisk relation med henne" (73). Det är uppenbart att Landen inte vill stå för den här typen av utsagor, ändå återfinns de spridda över hela framställningen.

Det finns ytterligare problem med Landens användning av litterära källor som grund för beskrivning av Bellmans liv, personlighet och känslor. En av de texter som i äldre biografiska framställningar brukade användas för att beskriva Bellmans ungdomstid är den "Levernesbeskrivning" på fyra ark som skalden skrev när han satt i häktet på slottet under våren 1794. Tiden som behandlas är barn- och ungdomstiden fram till 1759. Tonen, fokus i framställningen och ett antal överdrifter signalerar att texten är skriven för att underhålla, inte för att förmedla fakta om författaren. Det är den bacchanaliske skalden som beskrivs, en gestalt som har närmare släktskap med Fredman än med den faktiske Bellman. Doktor Blad, som de fyra arken är adresserade till, torde inte heller ha varit intresserad av en realistisk återgivning av författarens barn- och ungdomsförhållanden. Det var epistlarnas skapare som skulle skriva en text i Bacchi tecken. Landen går därför fel när han okritiskt använder texten som källa för händelser i barn- och ungdomen. Detta blir tydligt när det hävdas att skalden inte kom överens med sin far, eftersom denne inte förekommer i texten, eller att bilden som ges av modern är ett bevis för att hon var en öm kvinna med ett lätt sinnelag och med ett nära förhållande till sonen. Det är fullt möjligt att så var fallet, men denna relations- och personlighetsbeskrivning bygger på en passage ur "Levernesbeskrivning" där det be-

skrivs hur den oskuldsfulle unge mannen för första gången tjasas av kvinnan, smakar tobak och alkohol och hur han sedan, bokstavligen, återvänder till moderns trygga och förlåtande famn efter detta första möte med fru Lusta och hennes barn. På andra ställen bygger visserligen Landen de biografiska uppgifterna på fastare grund, men de fåtaliga källorna till Bellmans liv kan inte ursäktas denna typ av subjektivt associativ personlighetsbeskrivningar, vars trovärdighet minst sagt är låg.

I stort ger biografien en mer omfattande bild av Bellmans diktning, jämfört med tidigare biografier, inte minst vad gäller de utförliga innehållsbeskrivningar av texter utanför de kanoniserade. I dessa genomgångar lyfter Landen fram senare tiders text- och forskningsrön, vilket ger framställningen en aktualitet och en bredd som tidigare Bellmanbiografier saknar. De frekventa textcitaten och referenserna till Bellmans samlade verk gör också den här biografien lätt att arbeta med, att använda som utgångspunkt för den som vill fördjupa sig i författarskapet, eller som är intresserad av att läsa texterna i sin helhet. Verkets användbarhet minskar dock betydligt av den egensinniga och förenklade synen på den fiktiva texten som ett sätt att förklara författarens personlighet och själsliv: den kan inte användas för att fylla i luckor i biografien där det finns få eller inga tillförlitliga källor att tillgå. Tillvägagångssättet och den föråldrade bild av Bellman som målas fram skymmer tyvärr den översikt över skaldens omfattande och genremässigt varierade litterära verksamhet som, trots allt, återfinns i Landens verk och som hade kunnat bli en del av en modern biografi över Bellman.

Stefan Ekman

Johan Svedjedal, *Kärlek är: Carl Jonas Love Almqvists författarliv 1793–1833*. Wahlström & Widstrand. Stockholm 2007;

Rosor, törnen. Carl Jonas Love Almqvists författarliv 1833–1840. Wahlström & Widstrand. Stockholm 2008;

Fribetens rena sak. Carl Jonas Love Almqvists författarliv 1841–1866. Wahlström & Widstrand. Stockholm 2009.

Johan Svedjedal har under loppet av tre år publicerat lika många volymer om Almqvists författarliv. Sammanlagt har det blivit 1 500 sidor som sträcker sig från författarens barndom till hans sista måna-

der i tyska Bremen, hösten 1866. Bredvid huvudpersonen defilerar en rad aktörer förbi i framställningen, vilka också fångar det svenska samhällets omfattande förändringar under den här perioden – från gustavianskt envælde till representationsreformens genomförande, politiska strömningar mellan konservatism och socialism samt en framväxande litterär offentlighet med dithörande bokmarknad. Biografien kröner de senaste decenniernas växande intresse för Almqvists författarskap, ett uppsving som inleddes på allvar i mitten av 1980-talet, då planerna för utgivningen av *C.J.L. Almqvist. Samlade Verk* ritades upp och avhandlingar åter började publiceras, som Svedjedals egen *Almqvist – berättaren på bokmarknaden. Berättartekniska och litteratursociologiska studier i C.J.L. Almqvists prosafiktion kring 1840* och Cecilia Sidenbladhs *Ty så roar mig att måla. C.J.L. Almqvist och de visuella konstarterna*, båda från 1987. Till 100-årsjubileet 1993 kom en biografi av Bertil Romberg, och Svedjedal inledde utgivningen av *Samlade Verk* med volym 21 som utgick från de tidigare utgivna versionerna av *Det går an* och *Hvarför reser du?*

Därefter har en rad forskare fyllt på med ständigt nya rön och perspektiv. Textnära analyser av retorik, stil, berättarteknik och genre har varvats med mer kontextinriktade undersökningar av litteratursociologisk, idéhistorisk, språkhistorisk, teologisk, könskritisk och queerteoretisk art. Bredvid Svedjedal har bland andra Lars Burman, Gunilla Hermansson, Jakob Staberg, Jon Viklund, Anders Burman, Klaus Müller-Wille, Johan Almer, Roland Ly-sell, Anders Öhman, Eva Borgström, Anna Cavallin, Eivor Persson, Jonas Asklund, Inger Littberger, Per Mårtensson och Åsa Mälhammar bidragit till att fördjupa kunskaperna om och bredda ingångarna till denna till synes outsinliga forskningskälla.

Biografins första volym, *Kärlek är*, omfattar åren 1793 till 1833, från författarens barndom fram till fyrtioårsåldern. Svedjedal har en fin blick för nyanserna när han beskriver Love som pojke, hur denne tidigt fungerar som något av forskningsassistent åt morfar Carl Christoffer Gjørwell och hur den första katastrofen drabbar honom när han som 13-åring plötsligt står utan både barndomshem, sedan fadern gått i konkurs, och utan sin mor, som dör i lungdot. Så följer inblickar i studentlivet i Uppsala, tiden som informator, ämbetsmannen in spe, och den förhållandevis sena anslutningen till den romantiska rörelsen, först sedan Almqvist som tjugooåring är tillbaka i Stockholm. Redan här anas Svedjedals övergripande litteratursociologiska